

bir ilgimiz yoktur. Yüksek Heyetiniz bundan sonra ilgili Bakanlığın bulunmasını öngörürse Gerger arkadaşım haklıdır. Ama sadece son komisyonun, ilgili Bakanlığın bulunması şartı ileri sürülürse Gerger'in fikrine iştirak etmek mümkün değildir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Gerger.

VASFİ GERGER (Urfa) — Son komisyonun Adalet Komisyonu olması meselesi başka, kanunu tatbik edecek olan bakanlıklardan Sanayi Bakanlığının bu kanunun müzakeresinde hazır bulunması meselesi başka. Yani Adalet Komisyonunda müzakere edilmiştir diye Sanayi Bakanlığının burada bulunmasına mâni teşkil eder mi? Teşkil etmez. Şimdi bu Markalar Kanunu hakkında burada her hangi bir teknik sorulursa, Adalet Bakanı bunu cevaplandırmakla mükellef olmadığını söyledi. Ancak biz, cezaî bakımdan muayyen bir faslın görüşülmesinde hazır bulunuyoruz, buyurdular. Sanayi Bakanlığına telefon edilerek bir temsilci getirilmesi zor bir şey değildir. Anlaşma var, diyorlar. Sanayi Bakanı bu anlaşmayı bu kürsüden teyit buyursunlar. Zaten esasında bir itirazımız yok. Buna riayet etmek lâzım. Bu başka ahvallerde de bir örnek olmasın. Maksadım budur. Takdir Yüksek Heyetinizindir. Nasıl tensip buyurursa Yüksek Heyet ona göre muamele yapılır.

BAŞKAN — Sanayi Bakanlığı namına kimse var mı? (Yok, sesleri) Kimse bulunmadığına ve sorulan teknik sorulara Hükümet namına Sayın Adalet Bakanı cevap veremeyeceğini ifade ettiğine göre takdir heyetinizindir. Sanayi Bakanının bulunması lüzumuna kaani olanlar lütfen işaret buyursunlar... Etmeyenler... Sanayi Bakanının bulunması lâzımdır. Bu sebeple kanunun müzakeresi Perşembe gününe bırakılmıştır. Maddenin oylamasını yapalım, ondan sonra diğer maddelere geçelim. Müzakereye devam ediyoruz.

4. — *Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve üç arkadaşının, Arazi ve Bina vergilerinin matrahlarına uygulanacak misiller hakkındaki 206 sayılı Kanunun 3 nci maddesine bir fıkra ve kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince reddolunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Mali*

ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/257, Cumhuriyet Senatosu 2/145) (S. Sayısı : 516)

BAŞKAN — Komisyon yok, görüşülmesi geri bırakılmıştır.

5. — *Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Fehmi Alpaslan'ın 237 sayılı Taşıt Kanununun 4 nci maddesine göre makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtları gösteren (2) sayılı cetvelde değişiklik yapılması ve 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince reddolunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/78, Cumhuriyet Senatosu 2/146) (S. Sayısı : 517)*

BAŞKAN — Komisyon maalesef dağıldı gitti. Aynı suretle Fehmi Alpaslan'ın teklifi de komisyonun burada bulunmaması sebebiyle geri bırakılmıştır.

6. — *Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 43 nci maddesinin değiştirilmesine dair İçtüzük teklifi ve Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 2/148) (S. Sayısı : 520) (1)*

BAŞKAN — Anayasa ve Adalet Komisyonunun raporunu okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 43 nci maddesinin değiştirilmesine dair İçtüzük teklifleri Yüksek Başkanlıkça komisyonumuza havale olunmakla, komisyonumuzun 16 Aralık 1964 tarihli Birleşiminde tetkik ve müzakere olundu :

Teklif, Genel Sekreterlik raporlarının ihdasını öngörmektedir. Bahse konu raporlar esas itibariyle mevcut işlerin üyeler tarafından bilinmesini ve uzun müddet elde bulunduğu halde sonuçlandıramıyan işler hakkında gereğini temin edici mahiyettedir. Ancak, Anayasamız, kabul etmiş olduğu sistem ile Cumhuriyet Senato-

(1) 520 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

sunda kanunların birikmesini ve gecikmesini önlemiştir.

Diğer taraftan, Genel Sekreterliğin de ziyadesiyle mahmul olduğu bir gerçektir.

Bu sebep ve esaslar dâhilinde teklif komisyonumuzca benimsenmemiş ve reddi kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Bu raporda Sözcü
Aydın	Cumhurbaşkanınca S. Ü.
O. S. Sarıgöllü	Â. Artus
Ağrı	Bursa
S. Türkmen	Ş. Kayalar
Çanakkale	Diyarbakır
N. Altan	A. Erdoğan
Hatay	Konya
M. Deliveli	M. Obuz

Uşak
K. Coşkunoglu

BAŞKAN — Sayın Bekata.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, yaptığım bir teklifin Anayasa Komisyonunca reddedilmiş olması dolayısıyla huzurunuzda söz almış bulunmaktayım. Teklifin mahiyeti şudur : Gerek eski Tüzüğü-müzde ve gerekse halen yürürlükte bulunan Millet Meclisinin Tüzüğünde 47 nci madde olarak şu hüküm yer almıştır. «Encümenlerin gördükleri işler hakkında senede en az iki defa Kâtibi Umumilik tarafından bir rapor tanzim ve Meclis Riyasetine takdim olunur. Riyasetce bu raporlar bastırılarak mebuslara dağıtılır ve Resmî Gazete ile neşrolunur.» Bu dünyanın diğer Parlâmentolarında da yer alan hüküm, Senatamızın Tüzüğü hazırlanırken, zannımea unutulmuş ve buna mütenazır olan Senato Tüzüğünün 43 nci maddesinde bu hüküm yer almamıştır. Daha önce tatbikinde büyük faydalar görülen Senatamızın şu, ve Meclisin de halen çıkmakta bulunan şu, raporları, gerek Meclisin, gerek Senatonun faaliyetlerini, sene sonlarına veya altı aylık zamanlara göre Senatoya gelen bütün tasarıları, teklifleri, tezkereleri, bunların hangi komisyonlara havale edildiğini ve sonunda hangilerinin çıktığını bir icmal halinde toplamakta, bu suretle de Meclisin içinde yer alan Senatör arkadaşlarımızla birlikte, millete karşı Resmî Gazetede ilân dolayısıyla de Senatonun yaptığı işler umumi efkâ-

ra malolarak belirtilmektedir. Bu cins bir teklifin Tüzüğe ilâvesi karşısında Anayasa Komisyonunu teşkil eden arkadaşlarımız iki asli unsura temas etmek suretiyle teklifimi benimsememişlerdir. Bunlardan birisi, Anayasanın, kanunların encümenlerde ve Senatoda kalması mâni hükmü dolayısıyla buna lüzum olmadığı, ikincisi de Kâtibi Umumilik organının çok mahmûl olması dolayısıyla bunu yapamayacağı. Birincisi vârit değildir. Şu bakımdan ki, Anayasanın hükmü munhasıran kanunlar için böyle bir kayda yer vermiş olmakla beraber, bu raporlarda yer alan tezkereler ve teklifler ve diğer hususlar için Anayasada hüküm bulunmadığı cihetle bu kontrol yapılamaz.

Genel Sekreterliğin mahmul olması cihetine gelinece; bizzat bu teklifi yaparken ve bilâhara Genel Sekreterlikle ve Başkanlık Divanında ilgili arkadaşlarla temas ettiğim zaman, otomatikman her kanun çıktıkça zaten not edilmekte bulunduğu için Genel Sekreterliği fazlaca meşgul etmeden bunun gerçekleşebileceği noktasında kendilerinin arzulu olduklarını da görmüş bulunmaktayım. Arkadaşlarımız bu teklifi reddederlerken zannedirim ki, şöyle bir teamül dışı hareketten dolayı birleşmiş bulunuyorlar. O da şudur :

Her hangi bir teklif bir encümene gittiği zaman cari olan muamele şudur; o teklifi yapan dinlenir, o teklif bir daire veya bakanlıkla ilgili ise, o bakanlık veya daire temsilcisinin mütalâası da alınır. Halbuki Anayasa Komisyonu bu konuyu konuşmak için toplandığı zaman bana haber vermiş ve beni dinlememiştir. Diğer taraftan öğrendiğime göre bizzat Başkanlık Divanından kimse bulunmamış ve bu suretle onların da mütalâası alınmamıştır. O halde Anayasa Komisyonunun, Genel Sekreterlik mahmuldür sözünü bir mesnet olarak alması, Genel Sekreterliğin «mahmûlüm» demesine bağlıdır. Genel Sekreterlik ise ben mahmûlüm demiyor, aksine böyle bir vazifeye beynelmilel ve Meclisimizde teamül haline gelmiş bir kaideyi tatbik için arzulu bulunmaktadır. Şu halde komisyonun istinadettiği mesnetler yerinde değildir.

Muhterem arkadaşlarım, her müessese, en basit müessese dahi senenin sonunda o müessesede yapılan işlerin bir bilâncosunu çıkarar. Bu en basit, alelâde müesseselerde dahi vardır. Parlâmento gibi Milletle karşı karşıya bulunan, kendi

içinde murakabeyi ve millete karşı da hesabı verme durumunda olan teşekküller ise bir sene içinde yaptığı işlerin iemalini vermeyi kendileri arzu etmelidirler. Üstelik bu bizim için bir zahmeti de getirmediği halde ve Genel Sekreterlik otomatikman kendisinin elinden geçen kanunlar, tezkereler ve teklifler neticelendikçe bunları topladığına göre, eski Tüzükte ve Meclisin Tüzüğünde bulunan senede iki defa rapor vermeye biz bir defa haline getirmek suretiyle bunu ifade ediyorum. Böyle bir raporun verilmesinde, bir, şimdiye kadar eski Büyük Millet Meclisinin kurulduğu günden itibaren, resmî teamül ve Tüzük hükmü olduğu için; iki, mütenazır çalıştığımız Millet Meclisinin Tüzüğünde yer aldığı ve her altı ayda bir tatbik ettiği raporlarla ifade ettiği için; üç, Senatamızın kurulduğu günden beri, çıkan bu raporların sadece bir unutulmadan mütevellit, yeni Tüzükte yer aldığı için, men'i cihetine gide-miyeceğimiz için bu raporların altı ayda olmasa dahi, bir senede bir defa dile getirilmesinde, Senatamızın iç murakabesi ve Resmî Gazetede de ilânı dolayısıyla umumi efkâra Senatamızın bir yıl zarfında neleri yaptığına dair bir iemalî göstermesi bakımından büyük zaruret vardır. Encümenin Genel Sekreterliğinin mahmul olması ile argümanın bizzat Genel Sekreterlik, ben bu işi yapmaya âmâdeyim dediği için mesnedi kalmamaktadır. Encümenin, «Anayasa kanunların zaten Senatoda kalmasına mâni hükmü ihtiva ediyor.» sözü ise; bu konu sadece kanunlara değil, tezkerelere ve tekliflere de şâmil olması itibarıyla mesnedini kaybettiği cihetle zannedirim ki, Encümeni teşkil eden arkadaşlar da bu fikre temayül edecekler ve bu suretle gerek Parlâmentomuzun her iki Meclisinin mütenazır çalışmaları, gerek geçmişteki ananeler ve teamül ve gerekse bundan sonra iç ve umumi efkâra karşı murakabemiz ve hesap vermemizin sağlanması bakımından kabul edilecektir. Bu itibarla teklifin Muhterem Heyetinizce kabulü her bakımdan hem geçmişe, hem çalışmalarımıza uygun olacağından kabulünü istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon.

515 sayılı Kararın oylama muamelesi bitmiştir.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU
SÖZCÜSÜ ÂMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca
S. Ü.) — Efendim, bu teklif karşısında komis-

yon şöyle düşünmüştür. Anayasamıza göre ve İktüzüğümüzün 36 ncı maddesine göre; komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı ve teklifleri Millet Meclisi komisyonlarında o tasarı ve tekliflerin görüşülmesi için geçen zamana eşit bir süre içinde sonuçlandırıp Genel Kurula göndermekle yükümlüdürler, şu kadar ki, bu süre 1,5 ayı geçemez. Bir tasarı veya teklif... ilâhara devam edip gidiyor. Şimdi, Cumhuriyet Senatosunun hususi bir vaziyeti var. Sayın arkadaşımın, bizim Tüzüğümüze alınmasını arzu buyurdıkları 47 ncı madde; tek Meclis sisteminde tatbik edilen bir İktüzükte yer almış bulunan bir maddedir. Bu madde ile Genel Sekreter, senede en az iki defa Genel Kurula, komisyonların gördükleri işler hakkında rapor verecektir. Bundan maksat da, Genel Kurulun komisyonları murakabe etmeleri ve işlerin gecikmesi halinde, Genel Kurulda, bu işlerin gecikme sebeplerinin tahkiki ve gerekli önergelerin verilmesi sureti ile tasarı ve tekliflerin doğrudan doğruya Genel Kurula getirilmesini sağlayabilmektedir.

Fakat iki Meclis sistemi getirilince; Cumhuriyet Senatosuna da umumi olarak üç aydan fazla bir kanun tasarısı ve teklifini tutamamak gibi bir mükellefiyet tahmil edilince; durum değişmiş oldu. Şimdi biraz evvel okuduğum, Tüzük maddesindeki üç aylık süre Senatodan tasarı ve tekliflerin çıkmasına aidolan âzami süredir. Tabiatıyla Genel Kurula da bir görüşme zamanı ayırmak icabettiği için komisyonlarda tasarı ve tekliflerin kalması için derpiş edilen süre çok azdır. Bunu 36 ncı madde 1,5 ay olarak tesbit etmiştir. Böyle olunca, Genel Kurulun komisyonda filân veya falan tasarı, kalmış mı, kalmamış mı, çıkmış mı, çıkmamış mıdır, diye bunu takibetmeye ve murakabe etmeye esasen ihtiyaç kalmıyor. Çünkü, Anayasa ve Tüzük hükümleri, komisyonları süratle işlerini intacetmeye mecbur ediyor. Bugüne kadar olan tatbikatta hepiniz biliyorsunuz ki, komisyonlardaki işleri alâkalı bakanlar ve bilhassa Başkanlık divanları da, günlük oldukları için komisyon başkanları ve komisyonların başkanlık divanları günlük olduğu için hepsi süratle kendileri takibetmekte ve intacetmektedirler. İşte Tüzük Komisyonu da zaten bu düşüncelerle sözü geçen 47 ncı maddeyi bizim İktüzüğe almamış bu-

lunuyor. Bendeniz de eski Tüzük Komisyonunun bir üyesi olduğum için bunu arz edebilirim. Sözü geçen 47 nci madde unutulmaması için alınmamış değildir. Şimdi hülâsa ettiğim sebeplerle ihtiyacolandığı için alınmamış bir maddedir. İhtiyacolandığı da gerek tasarı ve gerek teklifler hakkında Anayasanın koyduğu ve bizim İçtüzüğümüzde de yer almış olan bu hükümler karşısında aşikâr bir mahiyet arz ediyor. Çünkü, zaten belli bir gün geçtikten sonra tasarı komisyondan çıkmamış ise, kendiliğinden kanunlaşıyor ve Başkanlık Divanı Senatoya karşı mânevi bir sorumluluk altında kalıyor. Bu sebeple bunu Cumhuriyet Senatosunun bugünkü durumu için zait telâkki eden Tüzük Komisyonu almamış bulunuyor. Tüzük Komisyonunun normal zamanlarda yerini tutan Anayasa ve Adalet Komisyonunda da mesele görüşüldü ve arz ettiğim gibi bu bakımdan, lüzumu olmayan bir hüküm telâkki edildiği için alınmaması cihetine gidildi.

Arkadaşım derler ki, Genel Sekreterlik bunu yapmaya âmededir. İş de buna müsaittir. Olabilir. Belki Genel Sekreterlik bu raporları vermeye âmededir. Ama bunun esasında bir ihtiyaç olmayınca, Genel Sekreterliği de böyle bir raporla meşgul edip, meselâ Tekel Komisyonuna 4 tasarı gelmiş 4 tasarı çıkmış. Adalet Komisyonuna 8 tasarı gelmiş, bunlar basılıp da veya 6 tanesi çıkmış iki tanesi çıkacak... Zaten bırakmazlar. Gayet tabii çıkacak. Çünkü günlük. Kalmasına imkân yok. Biliyorsunuz. Genel Kurulda bile tasarıların günlük olması halinde hususi oturumlar yapıyoruz ve geceyi gündüze katarak icabında tasarımı çıkartıyoruz. Şimdi vaziyet böyle olunca; bir de ayrıca bunların sayısı hakkında böyle kâğıtlara bastırıp tevzi edip, şu kadar gelmiştir, bu kadar çıkmıştır, diye bu devlet dairelerinde olan şu kadar iş geldi, bu kadar çıktı şeklinde bir formaliteden, bir kırtasiyecilikten başka bir netice sağlamıyacaktır. Yani bünyesinde asıl mevcudolan kontrol, denetleme fonksiyonlarını ifa edemiyeciktir. Kendiliğinden Anayasa zaten kontrol altına almış, hem Cumhuriyet Senatosunun Genel Kurulunu hem komisyonları. Anayasa ve Adalet Komisyonuna işte bu mülâhazalar hâkim oldu. Bu sebeple biraz evvel okunan rapor kaleme alınıp yüksek huzurunuzda sunuldu. Madde unutulmuş değildir. Madde Tüzük

Komisyonu tarafından bu sebeplerle alınmamıştır, bizim yeni tüzüğümüze, Anayasa ve Adalet Komisyonu da gene bu sebeplerle bu maddenin alınmasında elle tutulur bir kaide mülâhaza etmediği için alınmasına taraftar olunmamıştır. Takdir Yüksek Heyetinizindir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı.

NİYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, eskiden hatırlarım, (Allah rahmet eylesin diyelim) eski Meclis Reislerinden bir zat, Meclisin açılış ve kapanış konuşmalarını yaparken bu sene içerisinde şu kadar tefsir, şu kadar karar, şu kadar kanun çıkarılmıştır diye beyanda bulunurlardı. Doğrusunu söyleyeyim benim pek garibime giderdi. Mesele adedde değildir. Burada çıkarılan kanunun ehemmiyetinde, karakterinde memlekete, millete sağladığı faydalar, getirdiği yeniliklerde, inkılaplardadır. Bu itibarla etkârı umumiyeyi, şu sayıda kanun çıkardık, karar çıkardık hususu hiç ilgilendirmez. Eğer raporlara böyle bir mahiyet verilsin arzusunda isek, Tüzükte böyle bir tâdil yapılması hakikaten yerinde olur, ben de Sayın Bekata'ya o zaman katılırım. Aded değil ama, mahiyeti, karakteri anlatılarak bir rapor halinde çıkarılacaksa bunun faydası olur. Etkârı umumiyede Cumhuriyet Senatosunun bu sene neler yapmış olduğu, hangi işlerde ne şekilde davranışlar göstermiş olduğu ifade edilmiş olur. Bunun faydası olur. Kaldı ki, muhterem arkadaşlarım, daha Cumhuriyet Senatosu, kurulduğu günden bu yana teşkilât kanununu ele geçirememiştir. Cumhuriyet Senatosunun teşkilât kanunu yoktur. Niçin? Millet Meclisinde her hangi bir meri, bir makam söylemeye dilim varmıyor ama hepsi benim kanadımın altında olsun şeklinde bir davranışla teşkilât kanununun çıkmasına engel olmaktadır. Biz geçen sene bütçede direndiğimiz için bütçeyi hiç olmazsa ayırtmak üzere, iade ettirdik. İdare Âmirleri alıp hiç olmazsa, âmiri ita'lık sıfatını Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanına veren ayrı bir bütçe ile geldiler de, geçen sene öyle kabul edildi. Ve bu teşkilât kanununun bir an evvel ve mutlaka çıkması temennisi ile beraber, kabul edildi. Karma Bütçe Komisyonu da bunu temenni ediyor. Cumhuriyet Senatosu temenni ediyor, takib ediyor fakat teşkilât kanunu bir türlü çıkmıyor.

Bir müessese kurulur, Toprak İskân Umum Müdürlüğü, Nüfus Plânlaması Müdürlüğü v. s...

Teşkilât Kanunu, birkaç kadro verilir, imkân verilir. Ve bir teşriî organ hâlâ teşkilât kanununa sahibolamaz. Ve muhterem Cumhuriyet Senatosu Başkanımız buradalarsa; yoklarsa, tabii Muhterem Başkanlık Divanı kanaliyle kendilerine de aksettirilmesi istirhamıyla mutlaka bunda ağır basmaları istirhamındayım. Bu sene bütçeden önce bu teşkilât kanunu çıkmazsa gene muvakkat tedbirler, âmiri itaîk sıfatı verildi, size de birkaç memur ayırdık böyle gelip geçiyor, geçiniyoruz işte. «Olmaz böyle şey. Buna kelimenin, biraz belki ağır kaçır ama lâubalilik demeye dilim varmıyor, yakışık almıyor bu. Üç sene Cumhuriyet Senatosuna teşkilât kanunu vermemek... Sonra biz rapor vereceğiz de; Cumhuriyet Senatosunun ne işler gördüğünü bildireceğiz. Ne çıkar efendim. Mutlak surette, müstakil bir organı bir peyk haline getirmek yolundaki davranışlar devam ettiği müddetçe ne faydası olacaktır? Bunun hiçbir faydası olmayacaktır. Ben, muhterem Başkanlık Divanımızdan ısrarla, hiç yeri olmadığı halde Maliye Komisyonuna alınmış olan bu teklifin gerekirse bütün Cumhuriyet Senatosunun kararı olarak aksettirilmesi, ağır şekilde takibedilmesi suretiyle mutlaka geçirilmesini ve Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu bütçelerinde, bendeniz de raportörüyüm, onun için benim de ısrarımla en sona, bütçelerin en sonuna bırakıldı. Bir hafta, 10 gün içinde bu teşkilât kanunu geçirilmiyecek olursa eski hale gelecektir. Bu vesile ile bu temennimi bu istirhamımı yapmış oldum. Bence, adetlere taallük eden bir raporun, bildirinin Cumhuriyet Senatosunun İçtüzüğünde yer alması faydalı olmaz. Ben de Sayın Anayasa ve Adalet Komisyonuna bu hususta iştirak ediyorum. Ama 9 ncu maddede belirtilen hususlarda, - Cumhuriyet Senatosunun kurulduğundan bu yana bence üç, dört tane mühim faaliyeti olmuştur ki, Cumhuriyet Senatosunun kurulduğundan bu yana bâzı kanunları Senatoda ekseriyetle geçiremedik. Ama Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından veto edilerek hiç olmazsa tekrar müzakeresine imkân hâsıl olan iki üç konu vardır ki, o bile Cumhuriyet Senatosunun nasıl lüzumlu bir organ olduğunu, nasıl daha akademik şartlar içinde, daha ağırbaşlı şekilde çalışan bir organ ve gerekli bulunduğu belli. Millet Meclisi için bir diyeceğim yok. Belki yaş içabı biraz daha heyecan hâkim oluyor orada.

Bu lüzumu sadece iki üç kanun bile kabul ettirmiş, benimsenmiştir. O halde müsaade buyurulsun da hangi merci ise bu direnen - kusura bakmayın buna primitif davranış diyeceğim - direnen merci neresi ise müsaade etsin de şu teşkilât kanunu çıksın. Cumhuriyet Senatosunun bütün muhterem üyelerinin temennisi olduğu zannı ile, beni üç senedir meşgul eden bir mevzu olduğu için, Bütçe Komisyonunda bulunmam hasebiyle, bunu bu münasebetle arz etmek lüzumunu duydum, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Eyidoğan

AKİF EYİDOĞAN (Zonguldak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, yüksek huzurlarınıza getirilmemiş olan bu konu münakaşa edilmemiş ve münakaşasız kalmıştır. 43 ncu maddenin madde numarası Tüzükte başka bir konunun numarası olarak geçmiştir, yani numara teselsül etmiştir. Esasında işte bu, muhterem arkadaşım Ağırnaslı'nın, «kanat altı» diye bahsettiği, bir kanat altı kompleksi vardı. «Zühûl olmadı ve biz şu düşünce ile zaten onu kabul etmedik. Çünkü, Anayasa muvacehesinde buna hacet yoktu» izahı bir parça insanın zihnini oraya götürüyor. Onun için şunu arz edeyim ki, milletin seçtiği Cumhuriyet Senatosu olarak faaliyetimizin umumi efkâra aksettirilmesinde ve öteden beri Büyük Millet Meclisinin Anayasasında olduğu veçhile; altışar aylık raporlarla, Resmî Gazete ile, çalışmalarımızın millete arz edilmesinde büyük faydalar vardır. Yine Ağırnaslı arkadaşımızın bahsettiği gibi aded olarak değil mahiyet olarak da raporların biraz daha tafsilli olmasında fayda vardır. Diğer taraftan bir usul noksanı da kalmış. Teklifin komisyonda müzakeresinde, teklif sahibi dinlenmeden ceffel kalem gibi bir ret geliyor. Onun için rica ediyorum, mümkünse enümen bunu geri alsın, bir kere daha tafsillâtiyle dinlesin, ona göre ısrar ediyorsa öyle getirsin raporunu. Değilse; bir şekil vererek getirsinler. Yani bu ricamı kabul buyurursa ne âlâ kabul etmedikleri takdirde Heyeti Umumiyeden rica etmek üzere bir takrir takdim ediyorum. İltifatlarınızı itirham ederim efendim. Müsaadenizle.. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Ürgüplü.

SUAD HAYRİ ÜRGÜPLÜ (Kayseri) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; bahsedilen mevzuda tetkik edilmesi gereken vesika şu rapordur. Cumhuriyet Senatosu kısa ömrü olan bir müessesedir. Ve yalnız bugünkü teşriî faaliyetini değil, bundan uzun seneler sonra da teşriî faaliyetini tetkik edenler için bu vesika şarttır. Aksi takdirde Cumhuriyet Senatonun teşriî faaliyetini istitastikî bakımdan tetkik etmek istiycekler için, Cumhuriyet senatosu Genel Sekreterliğine gelmek, bütün dosyaları raflardan indirip, teker teker döküm yaparak netice çıkarmak icabedecektir. Başka türlü faaliyeti teşriyesini tesbite imkân yoktur.

Hiçbir muasır Parlâmentode gerek Senatoda, gerekse Meclisinde böyle bir rapor neşredilmediği vâkı değildir. Hepsinde rapor vardır. Hattâ çok sık neşredilir ve bir vesika, bir teklif, bir tezkere bir takriri nerede kalmış, niçin kalmış bunu sizler aramak mecburiyetini duyduğunuz zaman ancak bu yolda gidirsiniz. Acaba bu gerçekten muteber olmaz mı? Neşredildiği zaman her şey bitmiş midir? Hayır arkadaşlar, her şey bitmez. Bu raporun tanzimi benim Başkanlık görevini ifa ettiğim zamandır. Evvelâ tek Meclis zamanında değil, çift Meclis zamanında da bu faaliyetler yapıldı. Eski Tüzüğe göre bu faaliyetler o zaman da yapıldı. Acaba bu vesika yalnız sayımı gösterir? Hayır arkadaşlar. Bunlar her tasarı ve teklifin mahiyetini gösterir. Hangi komisyondadır bunu gösterir, hangi komisyonda ne kadar zamandan beri kalmıştır, bunu gösterir. Şimdi sizlere arz edeyim : Bu iki sayılı rapor, 1 Mart 1963 tarihinden, 31 Ekim 1963 tarihine kadar olan komisyon çalışmalarını gösterir.

Üçüncü sayfayı açtığımız zaman şunu görürüz : Komisyona gelen tasarı, teklif ve tezkerelerin yekûnu 444 dür. Tasarı, teklif ve tezkerelerin adetleriyle hangi komisyonlarda bu bulunduğu da tasrih edilmiştir. Bir tablo halindedir, bir saniyede görülür. Senatonun bir senelik faaliyeti. Bunlardan hangi tasarı, hangi teklif, hangi tezkere intacedilmiştir, kısaca yekûna bakılırsa 370 olarak görürsünüz.

O halde aradaki 74 ne oldu? Bu 74 nedir? Kaç tasarı, kaç teklif, kaç tezkeredir. Ve

hangi komisyondadır? O da burada görülmektedir. Bunlardan hangisi acaba 31 Ekimden sonra intacedildi? Ve hangisi kaldı? Bunu da her hangi bir arkadaş Genel Sekreterliğe emrettiği zaman 5 dakikada size arz eder. Ama şunu size selâhiyetle söyleyeyim ki, bu halâ intacedilmemiş olan 74 muameleden bir çoğu halâ komisyonlarda durmaktadır.

Şimdi her hangi bir senatör arkadaşımız bunlardan birisini intacetirmek isterse, bunlardan birisini takibetmek isterse, kolaylıkla, Başkanlık Divanına müracaat ederek sebebini sorabilir. Başkanlık Divanı da haiz olduğu salâhiyetle komisyonu vazifeye davet eder, çalıştırır ve intaceder veyahut Heyeti Umumiye intikal ettirir. Heyeti Umumiyenin kararı mer'î olur. Bu Millet Meclisinde yapılıyor ve yapılacaktır, devam edecektir. Senatoda yapılmıyacaktır. Binaenaleyh, Teşriî Organın bir kanadında bu raporlar neşredilecek, diğer kanadında neşredilmiyecektir, yıllar geçtikten sonra da artık bunları bulmanın imkân, ihtimali yoktur. Halbuki şimdiye kadar, eğer arkadaşlar zahmet ederlerse, arşive bir emirde bulunurlarsa; görürler ki, Cumhuriyetin ilk gününden itibaren bu raporları matbu olarak bulabilirler ve 1924 senesinde ne kadar tezkere ve ne mahiyette tezkere gelmiş diye tetkik etmek isterlerse; bunu 5 dakika içinde yaparlar. Raporlar, yani vasfı ve mahiyeti bakımından yazılır. Meselâ; lâalettayın bir sayfayı açalım; 41 nci sayfa, Millî Savunma Komisyonunda tekliflerden 2/59 sayılı teklif Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 33 nci maddesi sonuna bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince reddedilen metni...

Bunun ne şekilde neticelendiği burada karşısında yazılı. Bâzan bu listeleri tetkik ettiğiniz zaman tarihi ehemmiyeti haiz olan tezkere, vesika ve kanunlar da görürsünüz. Bunları derhal bulmak ve üzerinde çalışmak çok kolaylık arz eder.

Kadroya gelince, bu kadro meselesini o zaman da düşündük. Genel Sekreterlik kadrosuna rağmen bu vesikaları hakikaten çok çalışarak intacetti ve Cumhuriyet Senatosuna zamanında arz etti. Yeni Teşkilât Kanunumuz biraz daha ferahlık vereceği ümidini bize veriyor. Binaenaleyh o zaman kadro meselesinde

ileri sürülen itiraz kendiliğinden kalkıyor. Zaten bu sene Bütçe Kanununun 29 ncu maddesinde bizim birtakım salâhiyetlerimiz var. Bu salâhiyetleri kullandığımız takdirde birtakım tâyinler yapmak ve takviye etmek de mümkündür. Benim bu hususta sayın komisyondan istirhamım, yalnız bugünün ihtiyacını bugünün vaziyetini ve Senatonun kısa ömrünü düşünerek, değil, bundan sonraki devirleri düşünerek Sayın Hıfzı Oğuz Bekata arkadaşımız bir seneye indirmiştir. Bir senede bir rapor verilmesini genel sekreterlik kemaliyle yapabilir ve bundan dolayı da vazifeden kaçınmamaktadır. Kadro da istihsal edilebilir. Fakat raporsuz bir vaziyeti teşriî hayatın devamını doğru görmemekteyim. Onun için sayın komisyondan da rica ediyorum, hiç olmazsa alsınlar tekliflerin, tekrar bir tetkik etsinler belki bir formül bulunur. Ben esas olarak Hıfzı Oğuz arkadaşımızın teklifine iştirak ediyorum. Onun teklifinin kabul edilmesi hakikaten Senatonun faaliyetleri bakımından yerindedir ve faydalıdır. Fiilen Başkan sıfatıyla çalışmalar üzerinde mesai sarf ettiğim zaman bunun ihtiyaç ve lüzumuna daha fazla kail olduğumu sayın arkadaşlarıma arz etmek isterim.

BAŞKAN — Sayın Sarigöllü buyurunuz.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Muhterem Başkan, muhterem Cumhuriyet Senatosu üyeleri; Sayın Hıfzı Oğuz Bekata tarafından verilmiş olan İçtüzüğün 43 ncu maddesi hakkındaki tadil önergesi komisyonumuzca incelendi. Fakat raporda beyan edilmiyen hususlar huzurunuzda dile getirildi. İki sene başkanlık eden Muhterem Suad Hayri Ürgüplü arkadaşımız buyurdular ki, dünyanın hiçbir parlâmentosunda böyle bir raporun neşredilmediği görülmemiştir. Doğrudur. Fakat, dünyanın hiçbir parlâmentosunda bütün memleketin bütçelerini tanzim eden, çıkaran Senatosunun teşkilât kanunsuz çalıştığı da görülmemiştir. Görülmeişi hâdiseler maalesef bizim müessesemize has bir keyfiyet arz ediyor. Bu müzakerelerin ışığı içinde komisyonumuz bu izahat çerçevesinde senede bir defa rapor neşredilmesi gibi bir hususu bizim İçtüzüğümüzün 36 ncu maddesinin sarahati karşısında serdedilen sebeplerle de uygun görmemektedir. Anayasa Cum-

huriyet Senatosundaki kanunların müzakeresini üç ay gibi müddetle katî bir şekilde kısıtlamıştır. Binaenaleyh hangi encümende, hangi tahrir kalır? Böyle bir şey üç aylık bir müddetten sonra artık mevzu bahis değildir. Çünkü kanun kendiliğinden kesinleşir ve Umumi Heyete gelmesi iktiza eder. Bunun dışında bir muamele yapılamaz. Aneak bir sene zarfında yaptığı işlerin iemali, hangi mevzuda komisyonlardan rapor talebedilmiş, hangi kanun bizden iade edilmiş, hangi kanun bizde kesinleşmiş gibi bir tetkik konusu mevzu bahis olmaktadır ki bu mütalâalar ve aynı zamanda muhterem Akif Eyidoğan arkadaşımızın verdiği tahrirle birleştirerek, komisyonumuz bir daha maddeyi tetkik etmek üzere geri alacaktır.

Hürmetlerimle.

SUPHİ BATUR (Sinop) — Bir sual sorabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun.

SUPHİ BATUR (Sinop) — Bir madde ilâvesinde bir zaruret var mıdır?.. Şimdi iki kişi ile maddeyi geri istiyorsunuz, yarın 15 kişi ile karar vereceksiniz. O sefer karşımıza gelir, kendi maddemizde direniyoruz, diyebilirsiniz. Lüzumsuz yere Senatoyu işgal ediyorsunuz. Müdafaaasını nasıl yapacaksınız, 50 den sonra bunun ademi lüzumu var diye?

AMİL ARTUS (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Teklif sahibini dinliyeceğiz, Akif Bey öyle söyledi...

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONU BAŞKANI OSMAN SAİM SARIGÖLLÜ (Aydın) — Komisyon adına bir sualle karşılaştık. Muhterem arkadaşım, bu konuşmalar ve verilen teklifler muvacehesinde komisyon bu açı içinde tetkik etmek üzere geri aldığını beyan etti. Yoksa üç ayda bir Millet Meclisindeki gibi bir raporun neşredilmesi zarureti kabul ederek almadık. Senede bir defa bizden geçmiş kanunların ve tezkerelerin, ve sair hususu bir defa daha gözden geçirelim dedik. Bu çerçevede dâhilinde maddeyi ya kabul veya reddederiz. Onu şimdiden arkadaşımıza peşinen beyan edemeyiz. Bir komisyon olarak alacağız. Bu komisyonda 15 üyeden müteşekkildir. İzin verilerse 15 üye şimdiden baskı yapma zahmetinde bulunmasınlar. Geri aldıktan sonra tetkik eder huzurlarımıza getiririz. Binaenaleyh, Umumi Heyet kararını verir. Hürmetlerimle efendim.

SUPHI BATUR (Sinop) — İki üye ile dinleniyorsunuz 15 üye ile getireceğiz diyorsunuz.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim, komisyona bu müzakerelerin ışığı altında durumu tetkik edip yine Yüksek Heyetinize arz edilmek üzere raporu geri istemektedir. Rapor geri verilecektir.

Efendim, Marka Kanununun ikinci maddesi tadil sebebiyle açık oya konulmuştu, 94 üye iştirak etmiş, 94 ü de kabul etmiştir.

Gündemimizdeki diğer maddelerin müzakeresini yapabilmek için bulunması lâzımgelen Karma Komisyon yok.

CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Ben varım.

NİYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Müsaade ederseniz münakaleyi ben temsil edeyim. Çok müstaceldir, hemen çıkması lâzımdır.

BAŞKAN — Buyurun.

Yalnız müsaade buyurursanız Sayın Okyayuz, müzakere devam etse dahi açık oya konacaktır. Bu durumda açık oylama istihsalinde ekseriyet bulunmasına imkân olmayacaktır. Bu

itibarla ve tekrar yeniden oya koyma mecburiyeti hâsıl olacaktır. Bu itibarla..

NİYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Kanunu geçirmiş olsak da oylamasını yarına bıraksak gündemimizden bir iş eksilmiş olur, nasıl tensibederseniz?

BAŞKAN — Açık oy sonuna kadar bu arkadaşlar burada kalırlar mı? Kalırlarsa mesele yoktur.

CAVİT TEVFİK OKYAYUZ (İçel) — Arkadaşlar lütfederlerse, acele vaziyeti var.

BAŞKAN — Efendim, bir hususu arz edeyim. Şimdi kararlar, malûmuâliniz çoğunlukla alınır. Fakat Senatoda mutlaka her zaman 93 kişinin bulunması lâzımgelmiz. Koridorlarda olabilirler. Oy sırasında gelirler. Ama, bizim Divanca alınmış bir kararımız vardır. 47 kişinin yani 93 kişinin yarısının hiç olmazsa burada bulunmasını şart koşturmuşuz. 47 kişi mevcudolmadığına göre, müzakereye devam etmekte mâzurum. Binaenaleyh, Perşembe günü saat 14 de toplanmak üzere birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 17,05

7. — SORULAR VE CEVAPLAR

B — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

2. — *Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Muammer Obuz'un, bâzı eşya ve maddelerin satışına dair, sorusuna Gümrük ve Tekel Bakanı Mehmet Yüceler, Maliye Bakanı Ferid Melen ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'in yazılı cevapları (7/169)*

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Ankara

Öz : Soru.

Aşağıdaki sorularımın, alâkalarına göre, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlarınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını, saygılarımla istirham ederim,

30 . 9 . 1964

C. Senatosu Konya Üyesi
Muammer Obuz

Sorular :

1. Öteden beri ve bilhassa son günlerde, şehirlerimizde ezcümle Ankara'da Kızılay ve Ulus semtlerinde, değişik ve adedleri çoğalmakta olan mağaza ve dükkânlarda başta Amerikan menşeli olmak üzere İtalyan veya Fransız menşeli lüks veya harciâlem ev, giyim eşyaları, süs ve gıda maddeleri - kahve, çay, viski, bira, sigara ve reçeller - bol miktarda ve çeşitli olarak, hatâ sipariş dahi kabul edilmek suretiyle, serbestçe satışa arz edilmektedir.

Bakanlıklar bu vâkıya muttali midirler?

a) Yukarda sözü geçen eşya ve maddelerin ekserisinin, mer'i mevzuata göre yurda ithalleri memnu veya formaliteye tabi veya resim ve harca bağlı oldukları bilinmekte iken, bunları böylesine satışlarının hangi mevzuat ile ne